

АНАЛИЗА БИЛАНСА

Додатак „Народном Благостању“

БРОЈ 46

БЕОГРАД, 18. НОВЕМБАР 1939.

ГОДИНА XI

Садржај:

„Укод“ творница укоченог дрва и фурнира д. д., Сушак

Српска привредна банка д. д. у Загребу

„УКОД“ ТВОРНИЦА УКОЧЕНОГ ДРВА И ФУРНИРА Д. Д., СУШАК

Творница укоченог дрва и фурнира „Укод“ д. д. има најмодернија постројења за израду т. зв. шпер-плоча, панелплоча, фурнира и сличних производа. Упућена је у првом реду на извоз. Предузеће је основано пред крај 1931, дакле у најгоре доба, за време саме кризе. У годинама кризе, упоредо са општим опадањем нашег извоза дрва, смањивао се је и извоз укоченог дрва и других производа које израђује „Укод“. Међутим, све до завођења санкција према Италији губици су ипак избегнути. Биланс за 1935 закључен је са губитком од 472 хиљ. дин. То није једина последица санкција. Да би се надокнадио губитак талијанског тржишта, предузеће је било приморано да форсира извоз у другим правцима. Развиле је и врло живо пословање са Палестином, али су се ту јавила и дубиоза потраживања, тако да је до краја 1937 губитак био порастао на 1 мил. 495 хиљ. дин.

Општи услови за развитак „Укода“ су ипак повољни. У току 1937 предузеће је и реорганизовано. Предмет пословања је проширен, тако да се оно више неће бавити само производњом шперплоча и фурнира и трговином таквом робом, него и другим пословима трговине и индустрије дрветом и шумске привреде. Прошлогодишње пословање „Укода“ било је опет живље од пословања у 1937 или у пређашњим годинама. Међутим, треба приметити да су поскупиле и сировине, а порасле су и наднице и други издаци. Утешна је чињеница да се нису јавила нова дубиозна потраживања, која би се морала отписивати. Благодарети томе предузеће је било у стању да за 1938 изврши нормалан отпис инвестиција и да искаже чисти добитак од 63 хиљ. дин. Тај износ је употребљен за смањење преноса губитка из ранијих година.

Ево биланса „Укода“ за неколико последњих година:

Актива	1935	1936	1937	1938
	у хиљадама динара			
Инвестиције	15.262	14.327	16.975	16.839
Благајна	7	22	131	85
Ефекти	—	—	—	4
Новчани заводи	—	104	13	—
Менице	170	46	107	66
Дужници	2.511	3.320	2.447	3.168
Роба	6.738	4.124	5.053	5.203
Губитак	—	1.436	1.495	1.432
Пасива				
Главница	3.000	3.000	3.000	3.000
Пореска резерва	—	424	194	194

Повериоци	21.702	19.863	23.022	23.645
Преносне ставке	1	92	5	—
Чисти добитак	30	—	—	(63)
Збир биланса	24.733	23.380	26.221	26.839
Расходи				
Пренос губитка	—	472	1.436	1.495
Трошкови	1.190	1.219	1.883	2.509
Порези	—	790	23	—
Камате	208	—	—	—
Дубиозе	51	52	1.158	—
Амортизација	449	1.086	—	1.193
Чисти добитак	30	—	—	(63)
Приходи				
Рачун фабрикације	1.908	1.927	3.005	3.765
Курсна разлика	—	255	—	—
Пренос добитка	21	—	—	—
Губитак	—	1.436	1.495	1.432
Збир прих. или расх.	1.929	3.619	4.500	5.197

И у току прошле године вршене су нове инвестиције. У 1937 за нове инвестиције издато је 2,65 мил., а у 1938 години 1,06 мил. дин. Укупне инвестиције исказане су у последњем билансу са 16,84 мил. дин. На њих отпада око 65% целе активе. На робу отпада даљих 20%, као и у претходној години, а на дужнике нешто мање од 12%. У односу на претходну годину „дужници“ су повећани за око 700 хиљ. дин., на 3,17 мил. „Роба“ је повећана за 150 хиљ. на 5,2 мил. дин. Других битнијих промена у активи није било.

На страни пасиве имамо само једну промену, повећање „поверилаца“ са 23,02 мил. дин. крајем 1937 на 23,64 мил. у 1938. Главница износи 3 мил. Одлука о њеном повећању на 6 мил. до краја прошле године није била још извршена. Највећи део инвестиција извршен је искоришћењем кредита. Због тога ни однос између сопствених и туђих средстава није најповољнији. Међутим, то овде нема нарочитог практичног значаја, јер „Укод“ припада једном јаком концерну, од којег је и добивен највећи део кредита (Југословенској удруженој банци!).

Приходи од фабрикације у 1937 били су за преко 50% већи од оних из претходне године. У 1938 приходи од фабрикације порасли су за даљих 25%, односно за 760 хиљ. дин., на 3,76 мил. У 1938 били су за око 600 хиљ. дин. и трошкови већи него у претходној години. Међутим, као што је већ споменуто, нису се јавила нова дубиозна потраживања која би се морала отписивати. За отпис инвестиција употребљен је износ од 1 мил. 193 хиљ. дин. У претходној години предузеће је морало да одустане од амортизације. У 1936 она је износила 1,08 мил. дин.

СРПСКА ПРИВРЕДНА БАНКА Д. Д. У ЗАГРЕБУ

Имали смо већ прилику да нагласимо, да је искуство из тешких година наше банкарске кризе показало да су поједини мањи заводи врло често лакше сузбијали панику улагача, него што је то био случај код многих већих банака. До истог искуства се је могло доћи и приликом кризе из септембра 1938, као и за време узнемирености улагача у току ове године. То се обично објашњава тиме, што у мањим заводима постоји и лични контакт између управе и улагача. Код Српске привредне банке д. д. у Загребу врло је значајан и један други моменат. Наиме, њезиним улагачима је било познато, да се она бави углавном само пословима који претстављају максимум сигурности и ликвидности. Она је увек посвећивала највећу пажњу зајмовима на ручни залог. Ова врста пласмана при опрезној процени предмета који се примају у залог претставља, заиста, максимум сигурности. Пласирана средства су и врло ликвидна, јер се после истека одређеног сразмерно доста кратког рока, чак и у најгорем случају, банка може наплатити продајом заложених ствари. Српска привредна банка бави се и есконтом меница. И код тог посла ризик је минималан. Пре свега у есконт се примају само менице које гласе на мање износе и само оне чији потписници пружају довољне гаранције, моралне и материјалне.

Српска привредна банка никада се није служила заштитом. У току 1931 и 1932 овде је био и одлив улога само незнатан. Крајем 1932 био је чак и сасвим престао. Међутим, у току 1934 долази до поновног смањивања улога, које се, са извесним прекидима, наставља и у следећим годинама. Разлог за то треба тражити у прописима о максимирању каматних стопа. Углед Српске привредне банке остао је неокрњен, као што је остало неокрњено и поверење које она ужива код свих својих пословних пријатеља. Међутим, нове штедише последњих година радије су свој новац односили у државне и самоуправне заводе и у велике банке или су га пласирали непосредно у послове од којих су очекивали да ће им обезбедити повољније укамаћење. Познато је да су мањи заводи раније најчешће привлачили улоге одобравањем нешто веће камате. После доношења законских прописа о максимирању каматних стопа они те могућности више немају. У вези с тим све више су остајали без кредита и мањи привредници, који се, као што је познато, тешко могу ослонити на велике заводе.

Биланси Српске привредне банке у Загребу за четири последње године овако изгледају:

Актива	1935	1936	1937	1938
	у хиљадама динара			
Готовина	87	169	749	229
Ефекти	41	136	136	152
Менице	2.930	2.827	2.479	2.545
Зајмови на ручни залог	2.957	2.933	3.002	3.232
Дужници	596	649	506	540
Намештај	85	80	72	65
Разна актива	147	135	122	—
Пасива				
Главница	3.500	3.500	3.500	3.500
Резервни фонд	411	416	428	—
Пензионни фонд	—	60	60	60
Улози	1.872	1.985	1.464	1.346
Повериоци	851	910	1.554	1.794
Реесконт	100	—	—	—
Разна пасива	40	45	42	46
Цесије, гар., оставе	3.838	3.492	3.725	3.979
Чисти добитак	9	13	19	17
Збир биланса	10.682	10.421	10.792	10.742
Обртни капитал	6.844	6.929	7.067	6.763

Обртни капитал износи 6,76 мил. дин. и мањи је за 300 хиљ. него крајем претходне године. Туђа средства која су банци поверена била су у 1938 чак и нешто већа него у претходној години, али на страни пасиве не видимо више резервни фонд, који је употребљен за отпис ненаплативих потраживања, а крајем претходне године био је исказан са 428 хиљ. Иначе, главница износи 3,5 мил. а укупна туђа средства билансирана су са 3,24 милиона динара. Од тога отпада на улоге 1,34 мил. (према 1,46 мил. у претходној и 1,98 мил. крајем 1936 године) и на повериоце 1,79 мил. (према 1,55 мил. у 1937 и 910 хиљ. дин. у 1936 години). Смањивање „улога“ до којег је последњих година дошло више је него компензирано повећавањем „поверилаца“.

Преко 47,5% обртног капитала (према 42% у 1937) било је прошле године пласирано у зајмове на ручни залог. Даљих 37,5% (према 35% у 1937) уложено је у есконт меница, 8% у активне текуће рачуне, а 7% отпада на готовину у благајни и ефекте. У односу на претходну годину готовина у благајни је смањена за око пола милиона динара. Зајмови на ручни залог су повећани за 230 хиљ., а портфељске менице за 66 хиљ. дин. Остале промене у активи су незнатне.

Чисти добитак износи само 17 хиљ. дин. За последњих 7 година није дељена никаква дивиденда, док је за 1931 исплаћено 4%. Банчина управа је у току последњих тешких година успела да банци обезбеди и сигурност и ликвидност. У погледу смањивања режијских трошкова она је чинила такође велике напоре, али се о рентабилности пословања не може да говори, јер она зависи и од фактора на које банчина управа, природно, није могла да утиче.

Сваки напредак у производњи и употреби, све знање и сва искуства, што су их од године 1866 стекли специјалисти наше организације која обухвата цео свет, примењују се код фабрикације наших

**GARGOYLE
MAZIVA**

и дају им онај квалитет, који гарантује сигуран и економичан погон.

Jugoslovenska
STANDARD — VACUUM
Oil Company d. d.
ЗАГРЕБ БЕОГРАД